

Mikko Nieminen / OH3HTU
Iisakintie 10
37560 LEMPÄÄLÄ

Kirjat kertovat
26.4.2004

Sverre S. Amundsen, Italialaispoika Langattoman keksijä. Wsoy 1939. Uudelleen sidottu, kovakantinen, 188 sivua.

Kirjahyllystäni löytyy eräs radiohistorian kirjallisuuteen kuuluva ”helmi”, vuonna 1939 Wsoy:n kustantama, Sverre S Amundsenin kirjoittama kirja nimeltään Italialaispoika Langattoman keksijä (suom. Väinö Jaakkola). Kirjan nimestä voi hyvinkin päätellä, että se kertoo Guglielmo Marconista, tuosta legendaarisesta radion isänä tunnetusta henkilöstä, joka syntyi kohtalaisen keskiluokkaiseen perheeseen Italian Bolognassa 25.4.1874. Kirjan alkuperäinen nimi on Italienerguten som opfant den trådlose, ja se on kirjoitettu samana vuonna (1937), kuin Marconi kuoli.

Huomautettakoon, että Marconi oli koko elämänsä vain ”amatööri ” kuten hän myös itse joskus mainitsi. Vaikka Marconi sai fysiikan Nobelin palkinnon v. 1909 hän ei tietojeni mukaan koskaan suorittanut varsinaista loppututkintoa, koska aikanaan epäonnistui sekä Italian meriakatemian että Bolognan yliopiston sisäänpääsykokeissa. Marconilla oli kuitenkin tässä suhteessa kovasti onnea. Heidän naapurissaan nimittäin sattui asumaan Bolognan yliopiston fysiikan professori Augusto Righi (1850-1920). Augusto tuki ja auttoi Marconia monin tavoin hänen radiokokeiluissaan ja usein kävi niin, että hän pääsi seuraamaan Auguston luentoja sähkömagneetiikassa ja sai luvan avustaa professoria erilaisten kokeiden teossa. Lisäksi Marconi luki aina tarkasti kaiken aiheeseen liittyvän, minkä käsiinsä sai.

Palatakseni vielä itse kirjaan Italialaispoika Langattoman keksijä todettakoon, että se ei käsittele keksijää tyypilliseen tekniseen sävyyn. Kuten kirjan tekijä itse kertoo alkusanoissa, hän halusi kertoa Marconin elämästä ja työstä sälyttämättä esitykseen liian paljon kuivia teknillisiä kuvatuksia. Kirjan tekemisessä Amundsen on käyttänyt monia eri lähdeaineita, jotka on lueteltu kirjan esipuheessa. Kirjan julkaisemisella tekijä antaa kiitollisuudella ymmärtää langattoman viestinnän merkityksen eritoten tuolloisen merenkulun turvallisuuden ja pelastustyön kannalta.

Paikoitellen kirja käsittelee Marconia henkilönä ja hänen perhettään hyvinkin syvällisesti ja siinä on runsaasti yksityiskohtaisia kuvauksia myös itse langattoman synnystä ja siihen liittyvistä synnytystuskista. Niinikään kirjassa kuvataan Marconin ajatuksia runsain mitoin, mukaan lukien hetki, jossa hän kesällä 1894 sai suuren aatteensa asuessaan Italian Alpeilla yhdessä veljiensä kanssa. Kirjassa kuvataan tilannetta, jossa Marconi oli istunut lueskellen jotakin teknillistä aikakauslehteä. Lehdessä oli kerrottu nuoresta saksalaista tiedemiehestä, joka puolestaan oli todistanut, että sähköaallot voivat kulkea avaruudessa ilman johtolankaa. Tämä mieshän oli tietysti Heinrich Hertz (1857-1894). Marconi oli lukenut tuon Herzin kirjoituksen uudestaan kahteen kolmeen kertaan. Illalla maata pannahessa Marconin ajatukset askartelivat kiinteästi noissa salaperäisissä, näkymättömissä aalloissa. Seuraavana aamuna silmänsä avattuaan Marconi oli jäänyt makaamaan liikkumattomana. Hän oli keksinyt jotakin kallisarvoista, jota ei saanut päästää häviämään, - suuren aatteen. Oliko hän nähnyt siitä unta? Vai ajatteli hän sitä juuri ennen nukahtamistaan ? Hän ei tiennyt sitä varmasti. Nyt se joka tapauksessa oli selvänä ja kirkkaana hänen mielessään. Näkymättömiä sähköaalloja täytyi voida käyttää sanomien lähettämiseen – ilman lankaa !... Hän tahtoi koettaa saada aatteen toteutetuksi.

Vastaavanlaisia ”evankeliumin omaisia” kuvauksia kirjassa on paljon – lainataanpa vielä erästä kohtaa, jossa kerrotaan varsinaisesta läpimurrosta. Tapahtui eräänä yönä: ”Äiti, sinun täytyy nousta ylös! Minä näytän sinulle jotakin!” Äiti ja poika menevät huoneen vastapäisen seinän viereen. Siellä on pöytä kojeineen. Niiden joukosta pistää silmään kookas induktiokela ja kipinäaukko. Sähkötyöväline on kytketty johtoihin. Johtoja kulkee myös tinalevyyn, joka on ripustettu kahden bambutangon väliin. Guglielmo tarttuu avaimeen. ”Hyst! Kuule, äiti!” Hän painaltaa. Kipinöitä räiskähtää. Samassa hetkessä he kuulevat selvästi surisevan äänen toisen huoneen perällä olevalta pöydältä. Äiti seisoo kuin odottaisi lisää. Mutta Guglielmon kasvot säteilevät. ”Eikö ole loistavaa, äiti?” kerrassaan ihmeellistä”. Tällä kertaa lähettimen ja vastaanottimen välimatka on 10 metriä! Se tulee kyllä pian olemaan 100. Tämä ilmajohto on auttanut paljon. Minua ei oikeastaan lainkaan nukuta. Minulla on niin paljon tehtävää. Se on niin hauskaa juuri nyt. Äiti, - on niin hauskaa odottaa huomista.”

Marconi työskenteli koko elämänsä radiotekniikan parissa ja hän oli Marconi- yhtiöineen voimakkaasti kehittämässä myös kaukonäkölaitetta (TV) ja hänen kerrotaan panostaneen voimakkaasti myös langattoman voimansiirron keksimiseksi. Kun häneltä oli kysytty, miten tämä työ oli sujunut, hän oli vastannut: ”Radion avulla siirretään yhtenäen voimaa – tietoa, keskinäistä hyvää tahtoa ja rakkautta. Tehokkaampaa voimaa ei maailmassa ole.”

Hyllyssäni oleva kirja on ns. arvostelijan kappale, siitä kertoo leima etukannessa - ja kyllä kirja aikanaan julkaistiin. Kirjan sivuille on liitetty toistakymmentä kirjan sisältöä kuvaavaa valokuvaa, joista osa on piirretty. Saamieni tietojen mukaan kirjasta tehtiin uusintapainos v. 1970 Infopress-kustantamon toimesta.

